

Final Report : 2020

Development Cooperation Projects of Thailand In Africa 2019

โครงการความร่วมมือด้านการพัฒนาของไทยในทวีปแอฟริกาประจำปี 2562

Sustainable Community Development Project in Mozambique

โครงการการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ณ สาธารณรัฐโมซัมบิก

Author

Mr.Sompong Woragool

นายสมพงษ์ วรกุล

To

Thailand International Cooperation Agency (TICA)

เสนอ

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

คำนำ

การปฏิบัติงานอาสาสมัครตำแหน่งพัฒนาการเกษตร ณ สาธารณรัฐโมซัมบิก ประจำปี 2562
อาสาสมัครเริ่มปฏิบัติงานวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563 โดยการปฏิบัติงานครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อดำเนินงาน โครงการพัฒนาหมู่บ้านทวนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในช่วง 2 เดือนแรก (พ.ย. - ธ.ค.) อาสาสมัครอยู่ที่กรุงมาปูโตเป็นส่วนใหญ่ การปฏิบัติงานจึงอยู่ในขั้นของการวางแผน เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์การทำงาน อาหาร รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น และปรับร่างกายให้ทนต่อสภาพอากาศที่มีความแปรปรวน

วันที่ 4 มกราคม - 28 มีนาคม 2563 อาสาสมัครปฏิบัติงานภายในพื้นที่โครงการหมู่บ้านทวน ดำเนินการปฏิบัติงานในสามพื้นที่หลัก ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แปลงนา และสวนผัก โรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน

วันที่ 29 มีนาคม 2563 อาสาสมัครต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวและเดินทางกลับประเทศไทย เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ในประเทศโมซัมบิก และในประเทศใกล้เคียงมีผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อการดำเนินโครงการในระหว่างการหยุดปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว ทางอาสาสมัครได้ทำงานด้านสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถใช้สื่อสารในพื้นที่โครงการ จนครบกำหนดสัญญาการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานครั้งนี้อาสาสมัครได้รับประสบการณ์อันมีค่าเป็นอย่างมาก ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มี ในการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ปัญหาความอดอยาก และอยากจน ถึงแม้ว่าการปฏิบัติงานในพื้นที่จะเต็มไปด้วยความยากลำบากทั้งอาหาร การเดินทาง และ โรคภัย แต่อาสาสมัครก็ได้รับการดูแลและช่วยเหลือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี อาสาสมัครขอขอบคุณ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ อาสาสมัครเพื่อนไทย สถานทูตไทยประจำกรุงมาปูโต และพี่ ๆ คนไทยในโมซัมบิก เป็นอย่างสูง

สมพงษ์ วรรณกุล

สารบัญ

รายการ	หน้า
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	5
1.1 พื้นที่โครงการ	5
1.2 ลักษณะพื้นที่ตั้งโครงการ	5
1.3 การดำเนินโครงการที่ผ่านมา	7
2. เป้าหมายและแผนการปฏิบัติงาน	8
3. สรุปผลการปฏิบัติงานประจำเดือน : พฤศจิกายน 2562 - มีนาคม 2563	10
3.1 พื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (SEP Learning Center)	12
3.1.1 การปลูกผักแบบผสมผสาน	12
3.1.2 การปลูกพืชตระกูลถั่ว และพืชคลุมดิน	14
3.1.3 การทำแปลงปลูกผักสวนครัวขนาดเล็กกรอบที่ปัก	15
3.1.4 การเพาะกล้าผัก	15
3.1.5 การขุดบ่อเลี้ยงปลา	16
3.1.6 การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารแบบกึ่งธรรมชาติ	16
3.1.7 การทำปุ๋ยหมัก	17
3.1.8 การทำน้ำหมักจากผลไม้ในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการเกษตร	17
3.1.9 การทำเตาเผาถ่าน	17
3.1.10 ซ่อมบำรุงระบบพลังงานแสงอาทิตย์โซลาร์เซลล์	18
3.1.11 การสำรวจและร่วมกิจกรรมภายในหมู่บ้าน	18
3.2 แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน (Rice field and Integrated farming)	20
3.2.1 การเตรียมแปลงนา	20
3.2.2 การเพาะกล้าข้าว และดำนา	20
3.2.3 การเตรียมแปลงปลูกผัก	21
3.2.4 การขุดคลอง ทำระบบชลประทานภายในแปลงนาและแปลงปลูกผัก	21
3.3 สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน (School garden)	22
3.3.1 การเตรียมพื้นที่สวนผักภายในโรงเรียน	22
3.3.2 จัดกิจกรรมร่วมปลูกผักกับนักเรียนที่สนใจ	22

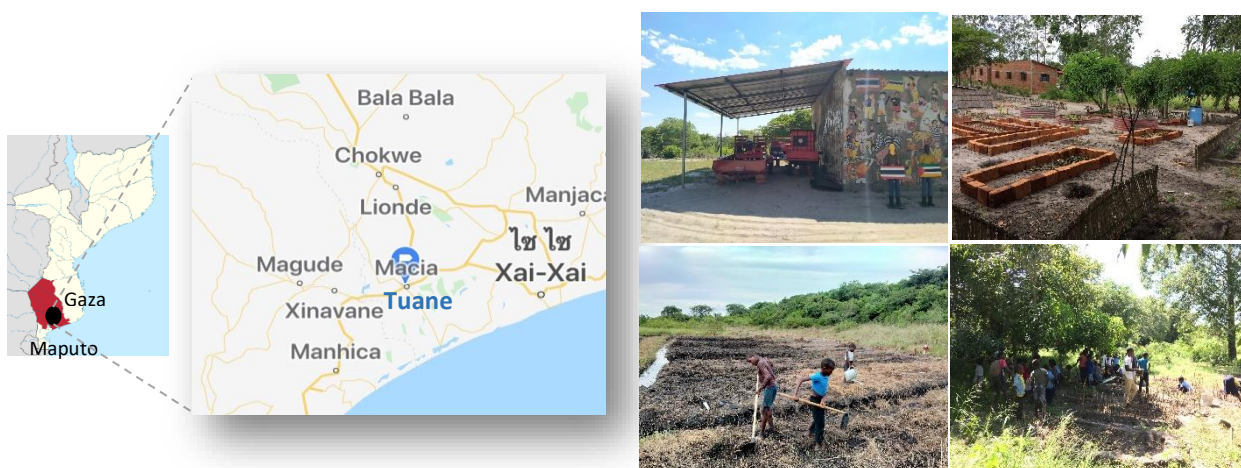
สารบัญ

รายการ	หน้า
3.3.3 สอนการทำข้าวโพดคั่ว	23
4. สรุปผลการปฏิบัติงานช่วงก่อนเข้าพื้นที่ตั้งโครงการ	24
4.1 ถ่ายทำรายการคนค้นคน	25
4.2 ร่วมงานร่วมงานสถานทูตไทย ณ กรุงมาปูโต	25
4.3 จัดเตรียมอุปกรณ์	26
4.4 กิจกรรมสอนเด็ก ๆ ปลูกผักหลังสถานทูต	27
5. สรุปผลการปฏิบัติงานในประเทศไทย	28
6. บทวิเคราะห์การปฏิบัติงาน	46
7. ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงาน	49
8. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงโครงการ	50

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1.1 พื้นที่โครงการ

พื้นที่โครงการตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านตวน ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของสาธารณรัฐโมซัมบิก ในเขตตวน (Tuane) อำเภอบิเลน (Bilene District) จังหวัดกาซา (Gaza Province) ห่างจากเมืองหลวงกรุงมาปูโตราว 150 กิโลเมตร มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่ราว 1,787 คน (ข้อมูลปี 2017)

รูปภาพ แสดงที่ตั้งโครงการเขต Tuane อำเภอ Bilene จังหวัด Gaza

1.2 ลักษณะพื้นที่ตั้งโครงการ

หมู่บ้านตวนยังคงความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ป่าไม้เป็นบริเวณกว้าง บ้านเรือนสร้างจากวัสดุธรรมชาติ และตั้งอยู่อย่างกลมกลืนกับพื้นที่ป่าโดยรอบ ตวนเป็นพื้นที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเข้าไม่ถึง ไม่มีระบบไฟฟ้าและระบบน้ำประปา

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยใช้แรงงานคนภายในครอบครัว ด้วยสภาพดินมีลักษณะเป็นทราย การขาดระบบน้ำชลประทาน ปัญหาก็แล้งหรือน้ำท่วมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การทำเกษตรของชาวบ้านจึงเน้นไปที่การปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง และมันสำปะหลัง เป็นต้น ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มีคุณภาพต่ำ และไม่พอเพียงต่อการบริโภคในบางฤดูกาล ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาความยากจน และปัญหาด้านสุขภาวะ เช่น การขาดสารอาหาร เพราะไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าเช่นผัก เนื้อสัตว์ และน้ำดื่มที่สะอาด เป็นต้น

รูปภาพ แสดง (ภาพซ้าย) สภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านรายล้อมด้วยพื้นที่ป่า, (ภาพกลาง) ชาวบ้านสร้างบ้านเรือนด้วยวัสดุธรรมชาติ, (ภาพขวา) การคมนาคมไม่สะดวก ถนนเป็นดินทรายสายเล็ก ๆ

รูปภาพ แสดงวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านที่ใกล้ชิดธรรมชาติ (ภาพซ้าย) ชักน้ำที่แม่น้ำ (ภาพกลาง, ขวา) ใช้ถังแบกน้ำดื่ม และน้ำใช้จากบ่อน้ำบาดาลเพื่อใช้ในครัวเรือน เนื่องจากระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเข้าไม่ถึง

รูปภาพ แสดง (ภาพซ้าย) พื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน นิยมปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง และถั่วลิสง เป็นต้น (ภาพกลาง) ชาวบ้านกำลังเก็บเกี่ยวถั่วลิสง (ภาพขวา) การรวมกลุ่มพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรรอบสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน

1.3 การดำเนินโครงการที่ผ่านมา

เพื่อให้หมู่บ้านพื้นที่โครงการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้สนับสนุน ผ่านการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ของไทย ด้วยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น

- โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (SEP Learning Center)
- โครงการส่งเสริมและให้ความรู้การเลี้ยงปลานิล
- โครงการส่งเสริมและให้ความรู้การปลูกข้าว
- โครงการสอนการตัดเย็บเสื้อผ้า

รูปภาพ แสดงการทำโครงการต่าง ๆ ของอาสาสมัครเพื่อนไทย ปี 2561 (ภาพจากนายศุภวิชญ์ ปราบมณี อาสาสมัครเพื่อนไทย ปี 2561)

2. เป้าหมายและแผนการปฏิบัติงาน

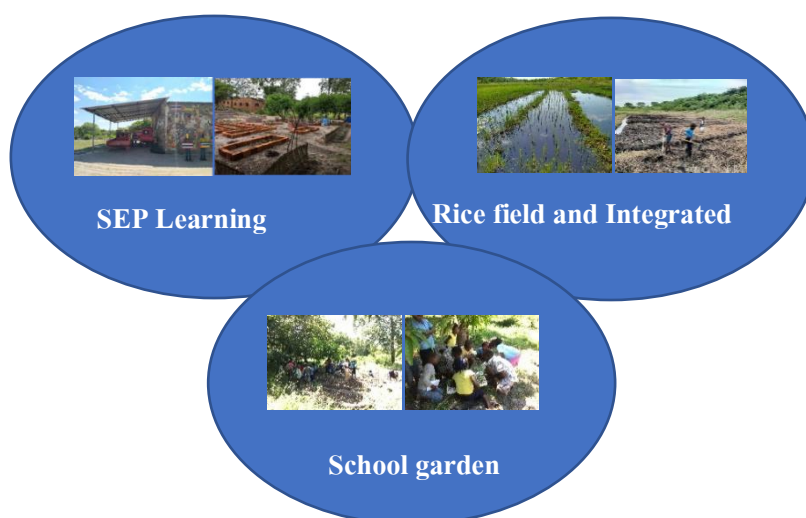
การส่งเสริมการพัฒนาในหมู่บ้านทวนอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาสาสมัครมุ่งเน้นการสร้างศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นสถานที่การเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

- การสร้างความมั่นคงทางอาหาร
- การพึ่งพาตนเองได้
- สร้างรายได้

การปฏิบัติงานได้ออกแบบพื้นที่ทำการเกษตรให้มีความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม ดิน น้ำ และภูมิอากาศ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ของพื้นที่ การใช้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ และประยุกต์ใช้วัสดุที่มีภายในท้องถิ่นได้ เมื่อชาวบ้านมาเรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองได้

โดยการปฏิบัติงานได้แบ่งพื้นที่เพื่อทำการเกษตรเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 1.พื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (SEP Learning Center)
- 2.แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน (Rice field and Integrated farming)
- 3.สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน (School garden)

รูปภาพ แสดงพื้นที่ปฏิบัติงาน ทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง , แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน , และ สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน

2.1 พื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (SEP Learning Center)

มุ่งเน้นพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการทำเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็ก (Small-scale farming) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการจัดการทรัพยากรและข้อจำกัดของพื้นที่อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการที่ดินและแหล่งน้ำ มีการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อถ่ายทอดความรู้การเกษตรให้แก่เกษตรกรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การปรับปรุงดิน เช่น ฐานการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักจุลินทรีย์ การปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อตรึงไนโตรเจนและเป็นปุ๋ยพืชสด และการห่มดิน เป็นต้น
- ด้านแหล่งน้ำ ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชและเลี้ยงปลาโดยใช้น้ำน้อย เลี้ยงปลานิลในบ่อน้ำพลาสติก การใช้น้ำทิ้งในครัวเรือน (grey water) เพื่อปลูกพืชผัก
- การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฐานการเรียนรู้การปลูกพืชทนแล้ง การปรับปรุงพันธุ์พืชทนแล้ง เช่น พันธุ์ข้าวโพดทนแล้ง
- ด้านพลังงาน ฐานการเรียนรู้เตาเผาถ่าน เตาประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานอาทิตย์ในการตากแห้งอาหารและน้ำดื่มผ่านการฆ่าเชื้อจากแสงอาทิตย์
- การแปรรูป ฐานการเรียนรู้แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาและสร้างมูลค่าเพิ่ม

2.2 แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน (Rice field and Integrated farming)

มุ่งเน้นพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำรอบบ่อเลี้ยงปลานิลหมายเลข 5 โดยการปลูกพืชผักผสมผสานร่วมกับการเลี้ยงปลานิล และการปลูกข้าว คาดหวังให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านมาร่วมเรียนรู้และทำการเกษตร เพื่อกำหนดและบริหารจัดการภายในครอบครัว

2.3 สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน (School garden)

มุ่งเน้นการขยายพื้นที่ปลูกผักบริเวณหน้าโรงเรียนทั้งหมด และมอบหมายให้เด็กนักเรียนทุกคนรับผิดชอบดูแลแปลงผักคนละ 1 แปลง คาดหวังให้สร้างสวนเกษตรผสมผสาน ปลูกผัก ผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ สำหรับเป็นแหล่งอาหารและใช้ในโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียน เพื่อลดภาวะขาดสารอาหาร

Mozambique

สรุปผลการปฏิบัติงาน

ประจำเดือน : พฤศจิกายน 2562 - มีนาคม 2563

NOVEMBER 2019- MARCH 2020

3. สรุปผลการปฏิบัติงานภายในพื้นที่โครงการ

3.1 พื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (SEP Learning Center)

- 3.1.1 การปลูกผักแบบผสมผสาน
- 3.1.2 การปลูกพืชตระกูลถั่ว และพืชคลุมดิน
- 3.1.3 การทำแปลงปลูกผักสวนครัวขนาดเล็กที่รอบที่พัก
- 3.1.4 การเพาะกล้าผัก
- 3.1.5 การขุดบ่อเลี้ยงปลา
- 3.1.6 การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารแบบกึ่งธรรมชาติ
- 3.1.7 การทำปุ๋ยหมัก
- 3.1.8 การทำน้ำหมักจากผลไม้ในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการเกษตร
- 3.1.9 การทำเตาเผาถ่าน
- 3.1.10 ซ่อมบำรุงระบบพลังงานแสงอาทิตย์โซลาร์เซลล์
- 3.1.11 การสำรวจและร่วมกิจกรรมภายในหมู่บ้าน

3.2 แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน (Rice field and Integrated farming)

- 3.2.1 การเตรียมแปลงนา
- 3.2.2 การเพาะกล้าข้าว และดำนา
- 3.2.3 การเตรียมแปลงปลูกผัก
- 3.2.4 การขุดคลอง ทำระบบชลประทานภายในแปลงนาและแปลงปลูกผัก

3.3 สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน (School garden)

- 3.3.1 การเตรียมพื้นที่สวนผักภายในโรงเรียน
- 3.3.2 จัดกิจกรรมร่วมปลูกผักกับนักเรียนที่สนใจ
- 3.3.3 สอนการทำข้าวโพดคั่ว

3.1 พื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (SEP Learning Center)

3.1.1 การปลูกผักแบบผสมผสาน

ทำการปลูกผักภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการปลูกพืชหลากหลายชนิดร่วมกัน ทั้งผักสวนครัว พืชทนแล้ง ถั่วชนิดต่าง ๆ พืชคลุมดิน เช่น สับปะรด มันเทศ ถั่วฝักยาว ถั่วเขียว กระเจี๊ยบเขียว ผักบุ้ง มะเขือเทศ ผักสลัด พริก พักทอง แตงโม บวบ น้ำเต้า และมะเขือเปราะ เป็นต้น โดยนำดินจากบ่อเลี้ยงปลามาใช้ร่วมกับใส่ปุ๋ยหมัก ผักต่าง ๆ สามารถเจริญเติบโต และให้ผลผลิตได้ดี ไม่มีปัญหาโรคและแมลงรบกวน

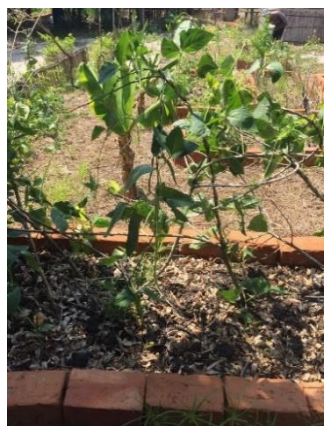
รูปภาพ แสดงพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงก่อนการปลูกผัก มีสภาพดินเป็นดินทราย

รูปภาพ เด็ก ๆ ช่วยกันขนก้อนอิฐมาเรียง เพื่อเตรียมแปลงปลูกผัก

รูปภาพ กิจกรรมการปลูกสับปะรด และ
รดน้ำต้นไม้ ภายในสวนผัก โดยมีเด็ก ๆ
สนใจมาช่วยทำโดยตลอด

รูปภาพ ผลผลิตที่ได้ในสวนผัก เช่น
ถั่วฝักยาว แตงโม ดอกอัญชัน โหระพา

3.1.2 การปลูกพืชตระกูลถั่ว และพืชคลุมดิน

เนื่องจากสภาพดินเป็นทราย ดินจึงชะล้างสารอาหารและไม่เก็บกักน้ำ การปลูกพืชคลุมดิน การห่มดิน และการปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพของดินและเก็บกักความชุ่มชื้น

รูปภาพ การปลูกพืชคลุมดิน เช่น มันเทศ พักทอง แตงโม และพืชตระกูลถั่ว เพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน โดยมีเด็กนักเรียนมาช่วยหยอดเมล็ดถั่ว

3.1.3 การทำแปลงปลูกผักสวนครัวขนาดเล็กที่ปัก

ทำการปลูกผักสวนครัวรอบ ๆ อาคารที่ปัก เพื่อเป็นตัวอย่างการทำเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์ โดยใช้น้ำเหลือทิ้งจากการใช้งานมารดผักที่ปลูก

รูปภาพ การปลูกผักสวนครัวไว้รอบประตารอบ ๆ อาคารที่ปัก

3.1.4 การเพาะกล้าผัก

รูปภาพ สอนการเพาะเมล็ดพันธุ์ในถาดเพาะกล้า

3.1.5 การขุดบ่อเลี้ยงปลา

การขุดบ่อเลี้ยงปลาพลาสติก เพื่อสร้างฐานการเรียนรู้ และผลิตแหล่งโปรตีนที่มีคุณภาพไว้บริโภคภายในครอบครัว

รูปภาพ การขุดบ่อเลี้ยงปลาพลาสติก

3.1.6 การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารแบบกึ่งธรรมชาติ

รูปภาพ การเลี้ยงเป็ด และกระต่าย

3.1.7 การทำปุ๋ยหมัก

รูปภาพ การสอนวิธีการทำปุ๋ยหมักจากเศษหญ้าสด ใบไม้แห้ง มูลสัตว์ ที่หาได้ภายในท้องถิ่น

3.1.8 การทำน้ำหมักจากผลไม้ในท้องถิ่นเพื่อใช้ในการเกษตร

รูปภาพ เด็กช่วยกันหั่นมะม่วงสุกที่มีเยอะในช่วงเวลานั้นทำน้ำหมักเพื่อใช้ในการเกษตร

3.1.9 การทำเตาเผาถ่าน

รูปภาพ การติดตั้งเตาเผาถ่านภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

3.1.10 ซ่อมบำรุงระบบพลังงานแสงอาทิตย์โซลาร์เซลล์

รูปภาพ การขึ้นไปซ่อมบำรุงแผงโซลาร์เซลล์บนหลังคาอาคารเรียน

3.1.11 การสำรวจและร่วมกิจกรรมภายในหมู่บ้าน

รูปภาพ การสำรวจหมู่บ้าน พบปะพูดคุย ศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และทรัพยากรต่าง ๆ

รูปภาพ การร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครองในวันเปิดภาคการศึกษาของโรงเรียนในหมู่บ้าน

รูปภาพ การร่วมกิจกรรมประชุมและพัฒนาหมู่บ้าน

รูปภาพ ร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ในวันอาทิตย์

3.2 แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน (Rice field and Integrated farming)

3.2.1 การเตรียมแปลงนา

พัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำรอบบ่อเลี้ยงปลาชนิดหมายเลข 5 โดยการตัดหญ้า ไถพรวน เพื่อเตรียมแปลงสำหรับการปลูกข้าว

รูปภาพ การตัดหญ้าด้วยมีด และไถพรวนดิน

3.2.2 การเพาะกล้าข้าว และดำนา

รูปภาพ การดำนาและข้าวที่กำลังเจริญเติบโต

3.2.3 การเตรียมแปลงปลูกผัก

รูปภาพ เด็ก ๆ กำลังช่วยพรวนดินสำหรับปลูกผัก และรดน้ำต้นไม้

3.2.4 การขุดคลอง ทำระบบชลประทานภายในแปลงนาและแปลงปลูกผัก

รูปภาพ การขุดคลองทำระบบชลประทานเชื่อมต่อน้ำจากแม่น้ำมาใช้ในแปลงปลูกผัก

3.3 สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน (School garden)

3.3.1 การเตรียมพื้นที่สวนผักภายในโรงเรียน

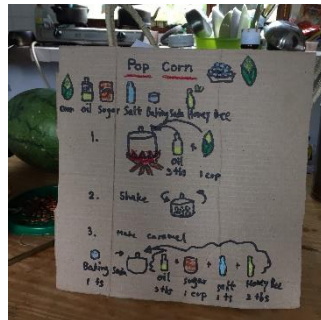
รูปภาพ แสดงการถางหญ้า และขร้งแปลงปลูกผัก

3.3.2 จัดกิจกรรมร่วมปลูกผักกับนักเรียนที่สนใจ

รูปภาพ กิจกรรมการปลูกผักในโรงเรียนใช้เวลาช่วงก่อนและหลังการเรียน เด็ก ๆ ช่วยกันขุดแปลง หว่านเมล็ด เก็บใบไม้มาคลุมแปลงผัก โยนน้ำบาดาลเพื่อมารดน้ำผัก พร้อมสอดแทรกกิจกรรมวาดภาพและสันทนการ

3.3.3 สอนการทำข้าวโพดคั่ว

รูปภาพ การสอนนักเรียนทำข้าวโพดคั่ว เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ การสอนทำข้าวโพดคั่วจึงใช้
ภาพวาดแสดงขั้นตอนวิธีการทำ และทำให้ดูเป็นตัวอย่างก่อนให้เด็กนักเรียนลงมือทำกันเอง

4. สรุปผลการปฏิบัติงานช่วงก่อนเข้าพื้นที่ตั้งโครงการ

4.1 ถ่ายทำรายการคนค้นคน

4.2 ร่วมงานร่วมงานสถานทูตไทย ณ กรุงมาปูโต

4.3 จัดเตรียมอุปกรณ์

4.4 กิจกรรมสอนเด็ก ๆ ปลูกผักหลังสถานทูต

MAPUTO

November 2019 – January 2020

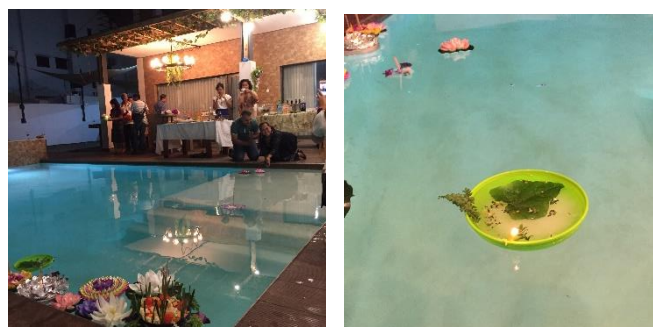
4.1 ถ่ายทำรายการคนค้นคน

ระหว่างวันที่ 30 ตุลาคม 2562 ถึง 5 พฤศจิกายน 2562 มีทีมงานจากรายการคนค้นคนเดินทางมาถ่ายทำรายการในหัวข้อศิลปะเชื่อมสัมพันธ์ทางการทูตไทย-โมซัมบิก

4.2 ร่วมงานร่วมงานสถานทูตไทย ณ กรุงมาปูโต

สถานทูตไทยในโมซัมบิกได้จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงเดือนมกราคม 2563 ตามประเพณีของประเทศไทยได้แก่ งานวันลอยกระทง งานวันชาติ และกิจกรรมโครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ

รูปภาพ กิจกรรมวันลอยกระทง

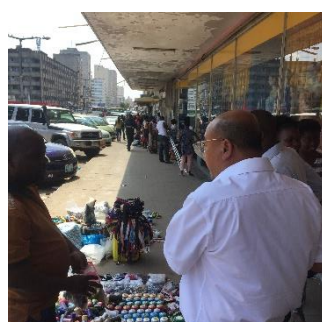

รูปภาพ กิจกรรมงานวันชาติ

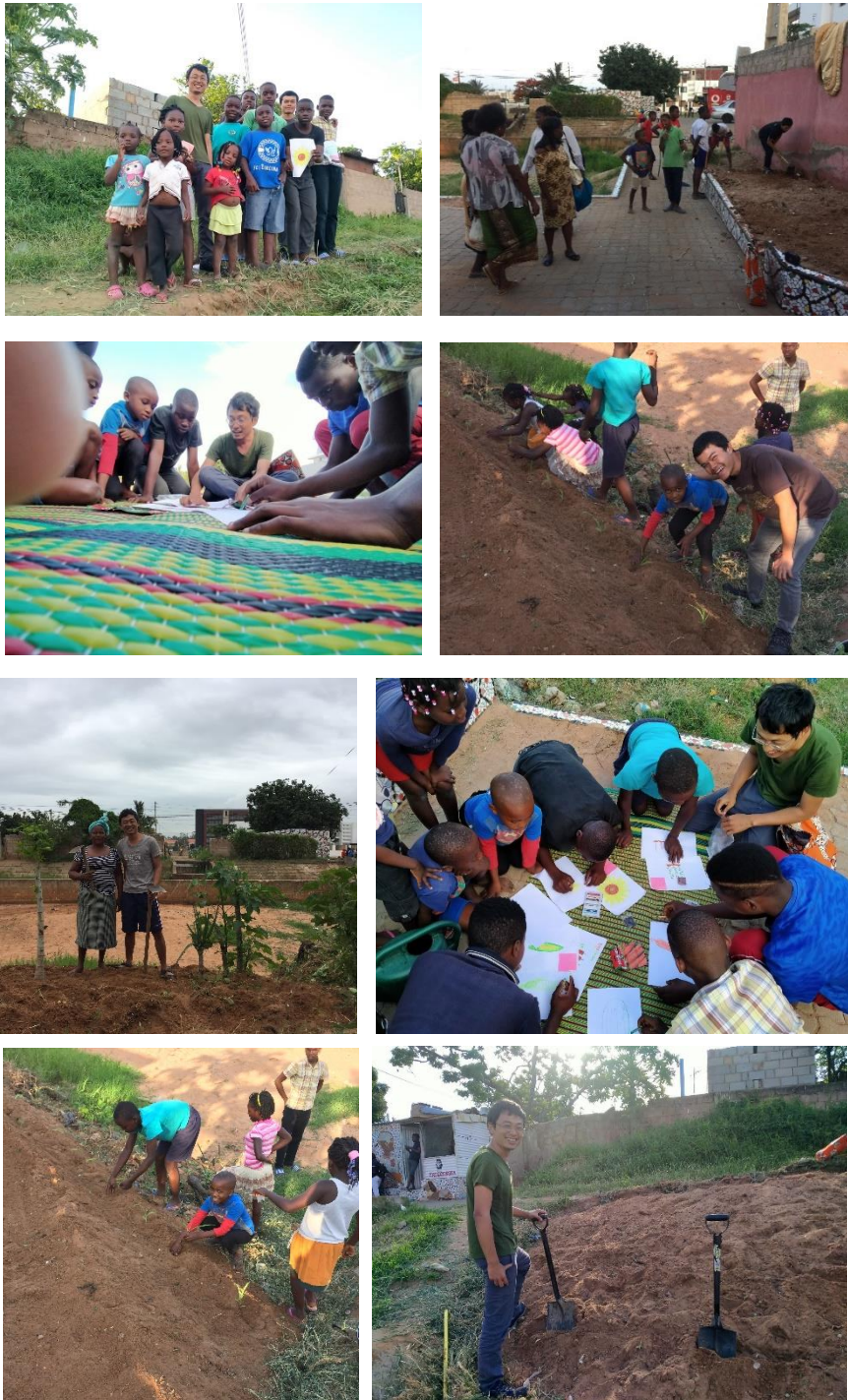
รูปภาพ กิจกรรมโครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ

4.3 จัดเตรียมอุปกรณ์

รูปภาพ ซื่อเมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์การเกษตร และการเพาะเมล็ดพันธุ์

4.4 กิจกรรมสอนเด็ก ๆ ปลูกผักหลังสถานทูต

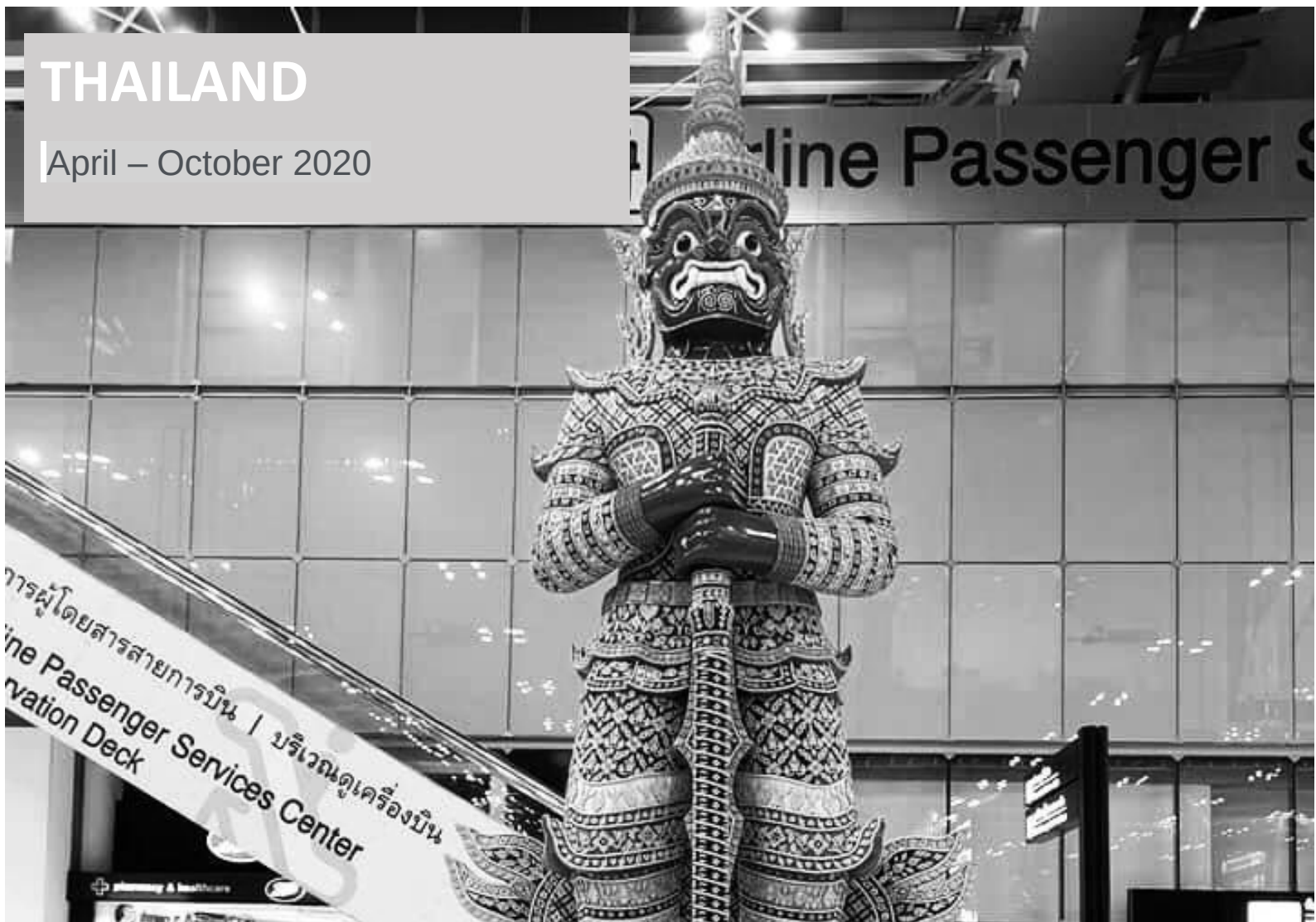
รูปภาพ การจัดกิจกรรมสอนเด็ก ๆ ปลูกผักหลังสถานทูต และสร้างความคุ้นเคยกับคนในท้องถิ่น เด็ก ๆ ได้วาดภาพจินตนาการถึงแปลงผักที่จะเกิดขึ้น และร่วมกันปลูกผัก รดน้ำแปลงผัก

5. สรุปผลการปฏิบัติงานในประเทศไทย

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ในประเทศโมซัมบิก และในประเทศใกล้เคียงประเทศโมซัมบิกมีผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับปัจจัยการดำเนินชีวิตในพื้นที่ปฏิบัติงานของอาสาสมัครค่อนข้างทุรกันดาร หากมีการระบาดของไวรัส Covid-19 ในประเทศเพิ่มขึ้น มีความเป็นไปได้ว่าอาสาสมัครจะมีความเสี่ยงในการติดโรค ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่อาสาสมัครต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวและเดินทางกลับประเทศไทย และเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อการดำเนินโครงการในระหว่างการหยุดปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว ทางอาสาสมัครได้มีการทำงานด้านสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถสื่อสารในพื้นที่โครงการ ต่าง ๆ ดังนี้

THAILAND

April – October 2020

5.1 ผลการปฏิบัติงานในประเทศไทย

1. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการเพาะกล้าผัก
2. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร
3. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการทำน้ำหมักจากผลไม้
4. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการทำน้ำหมักจากผัก
5. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์วิธีการฆ่าเชื้อโรคในน้ำโดยใช้แสงแดด
6. โปสเตอร์วิธีการปักชำกิ่งมะนาว
7. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์วิธีการตอนกิ่งมะนาว
8. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เทคนิคการขยายพันธุ์อ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิต
9. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เทคนิคการขยายพันธุ์สับปะรดเพื่อเพิ่มผลผลิต
10. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เทคนิคการขยายพันธุ์กล้วยแบบกลับหัวเพื่อเพิ่มผลผลิต
11. สื่อวิดีโอคลิปเทคนิคการแยกหน่อกล้วยเพื่อขยายพันธุ์
12. สื่อวิดีโอคลิปการปลูกผักบนต้นกล้วยโดยไม่ต้องรดน้ำ
13. สื่อวิดีโอคลิปการใช้ยางกล้วยเพื่อใช้เป็นสารป้องกันการเกิดเชื้อราในแปลงผัก
14. สื่อวิดีโอคลิปการทำเชือกกล้วย
15. สื่อวิดีโอคลิปการทำแยมกล้วย
16. สื่อวิดีโอคลิปการทำสับปะรดกวน
17. สื่อวิดีโอคลิปการทำมันฉาบ
18. โปสเตอร์การทำแยมมะม่วง
19. โปสเตอร์การทำน้ำส้มสายชูหมักจากกล้วย

1. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการเพาะกล้าผัก

Seeding and preparing sprout

Tools

Use basket or net to sifting soil

Put soil into seeding tray

Make holes for seeding

Put seed into each holes and cover seed

Sprouts grow up after 4-5 days, move a sprout to gardening

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการเพาะกล้าผัก

2. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร

Compost from garden wasts

5 steps for composting

1.Start your compost pile on bare earth

2.Lay twigs straw first,a few inches deep

3.Add compost materials in layers

4.Add manure,green manure (grass) or any nitrogen soure

5.Watering

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร

3. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการทำน้ำหมักจากผลไม้

Fruit Bio-Fermented

Promote a rapid growth of both flowers & fruits of vegetables

Steps for bio-fermented juice

1 kg each of ripe fruits(melon,mango or banana)

Mix with 100 cc. of sugar

Mix well

Keep in a container after 15 days fill 10 ltr of water

Mix 2 tbs. of fermented juice with 1 ltr of water. Water plants every 3-5 days

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำน้ำหมักจากผลไม้

4. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เรื่องการทำน้ำหมักจากผัก

Vegetable Bio-Fermented

Promote a rapid growth of both trunk & leaves of vegetables

Steps for bio-fermented juice

Cut 3 kg of green vegetable (banana, bean or sweet potato)

Mix with 1 kg of sugar

Mix well

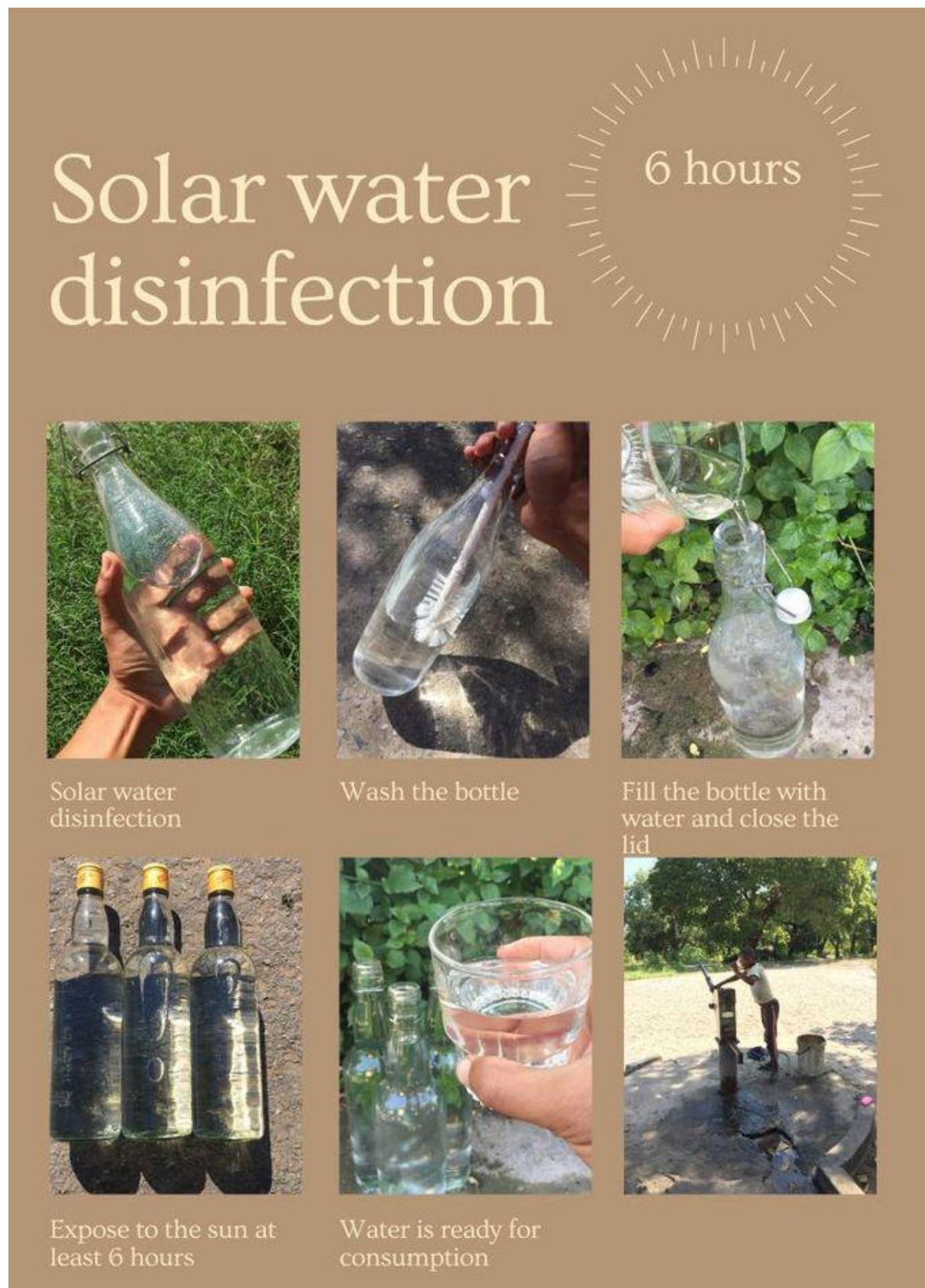
Keep in a container after 15 days fill 10 ltr of water

Mix 2 tbs. of fermented juice with 1 ltr of water. Water plants every 3-5 days

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำน้ำหมักจากผัก

5. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์วิธีการฆ่าเชื้อโรคในน้ำโดยใช้แสงแดด

รูปภาพ แสดงวิธีการฆ่าเชื่อน้ำดื่มด้วยแสงแดด

6. पोस्टเตอร์วิธีการปักชำกิ่งมะนาว

How to grow a lemon tree from a cutting

Tools

Cut the base of the branch

Cut the branch of lemon tree at a 45° angle

Remove the leaves for limit moisture loss

Make a hole in the pot deep enough to hold the bottom 2 nodes of the lemon cutting

Place the cutting in a spot the gets bright. Avoid direct to the sun

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการปักชำกิ่งมะนาว

7. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์วิธีการตอนกิ่งมะนาว

How to air layering lemon tree

Air layering is a method of propagating new trees

Tools

Selecting the healthy branch(1-2 year-old)

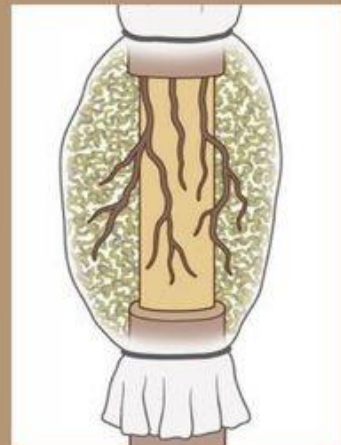
Make 2 deep cuts around the branch about 1 inch

Peel off the bark

Wrape with ball of soil and tie the ends tightly

Planted the rooted branch in a pot when see the roots through the plastic after about 40 days

รูปภาพ แสดงวิธีการตอนกิ่งมะนาว

8. สื่อวีดิโอคลิปและโปสเตอร์เทคนิคการขยายพันธุ์อ้อยเพื่อเพิ่มผลผลิต

Improved propagation technique to enhance the productivity of sugarcane

Sugarcane

Clean the grass and make a small hole

Cut a short of sugarcane

Put 6 sugarcane into the hole

Cover the soil

Watering

รูปภาพ แสดงวิธีการขยายพันธุ์อ้อย

9. สื่อวิดีโอคลิปและโปสเตอร์เทคนิคการขยายพันธุ์สับปะรดเพื่อเพิ่มผลผลิต

Improved propagation technique to enhance the productivity of pineapple

Make garden bed

Cut the root of pineapple sucker

Dig a small hole

Planting

Watering

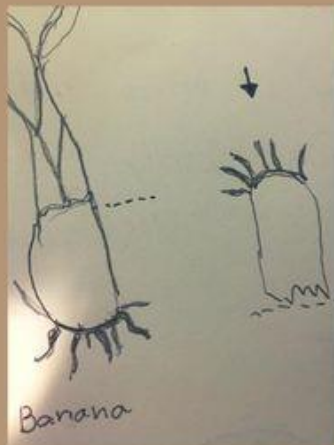
รูปภาพ แสดงวิธีการขยายพันธุ์สับปะรด

10. สื่อวีดิโอคลิปและโปสเตอร์เทคนิคการขยายพันธุ์กล้วยแบบกลับหัวเพื่อเพิ่มผลผลิต

Improved propagation technique to enhance the productivity of banana

Banana sucker

Cut a stem of banana

Short banana sucker

Put banana upside down into the hole

Cover the soil

Benefits, Fast productivity and increase the number of suckers

รูปภาพ แสดงวิธีการปลูกกล้วยแบบกลับหัว

11. สื่อวิดีโอคลิปเทคนิคการแยกหน่อกล้วยเพื่อขยายพันธุ์

รูปภาพ แสดงวิธีการแยกหน่อกล้วย

12. สื่อวิดีโอคลิปการปลูกผักบนต้นกล้วยโดยไม่ต้องรดน้ำ

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการปลูกผักบนต้นกล้วย

13. สื่อวิดีโอคลิปการใช้ยางกล้วยเป็นสารป้องกันการเกิดเชื้อราในแปลงผัก

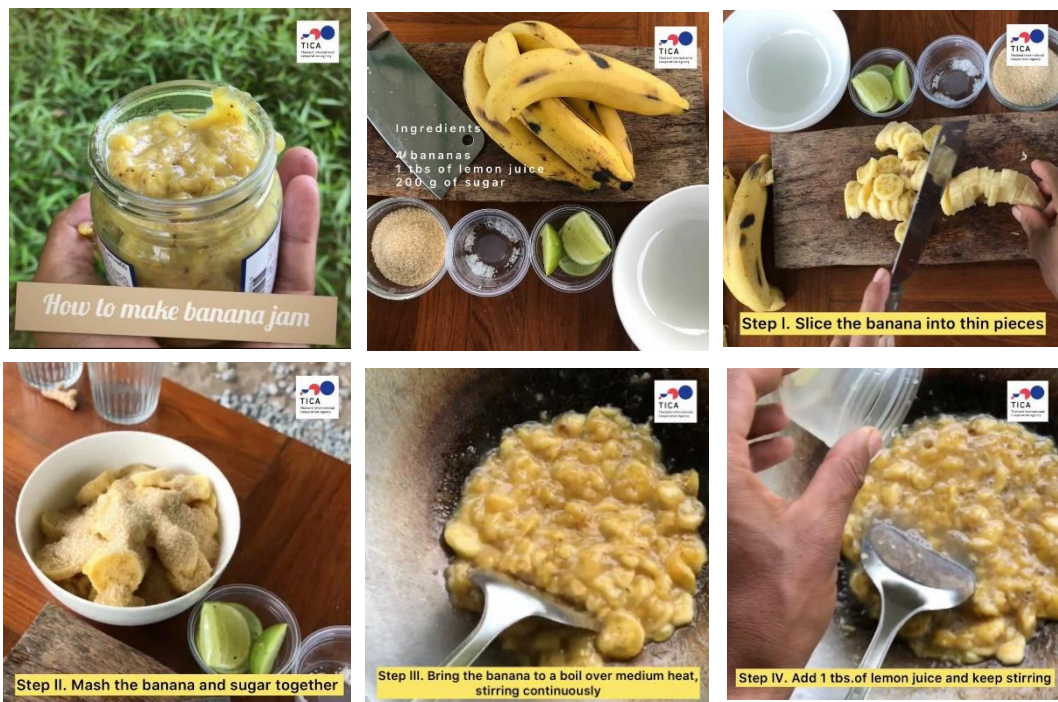
รูปภาพ แสดงขั้นตอนเก็บยางกล้วยและการทำงาน

14. สื่อวิดีโอคลิปการทำเชือกกล้วย

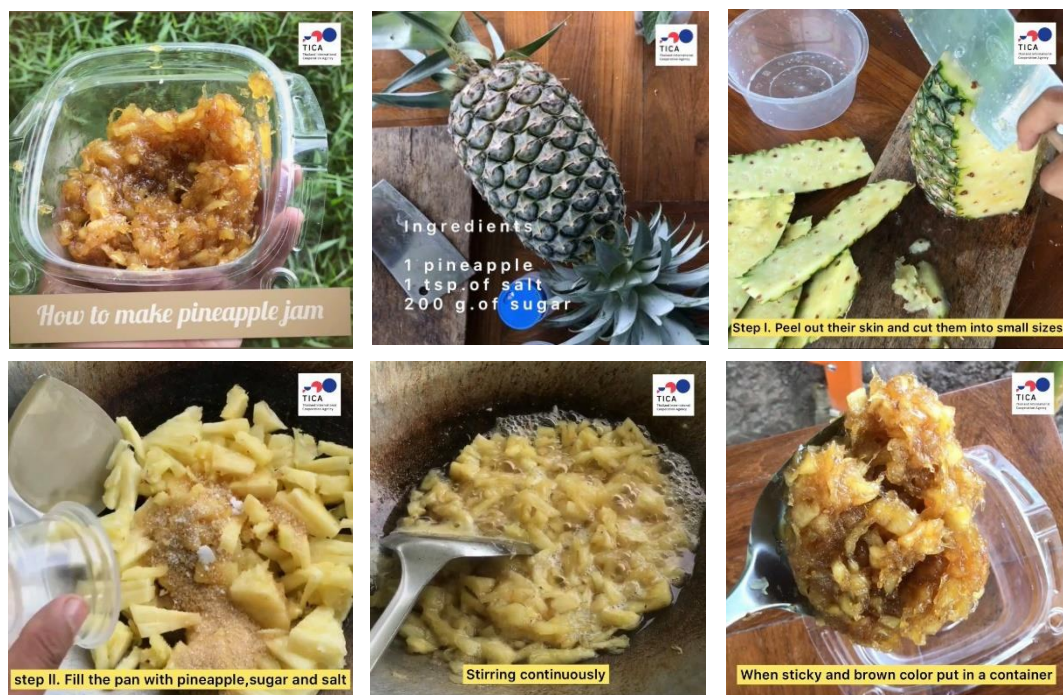
รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำเชือกกล้วย

15. สื่อวิดีโอคลิปการทำแยมกล้วย

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำแยมกล้วย

16. สื่อวิดีโอคลิปการทำสับปะรดกวน

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำสับปะรดกวน

17. สื่อวีดิโอคลิปการทำมันฉาบ

รูปภาพ แสดงขั้นตอนการทำกล้วยฉาบ

Mango Jam

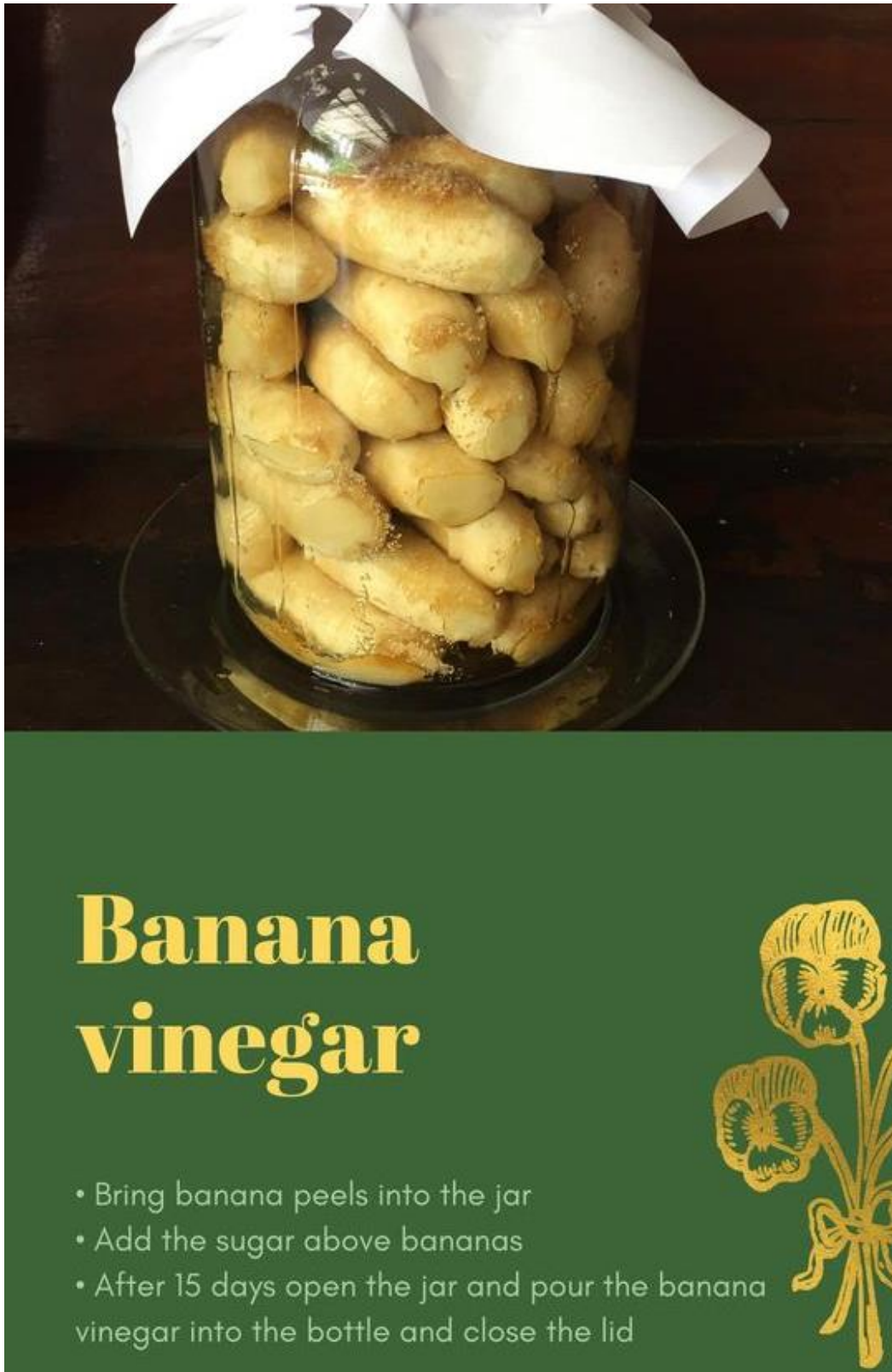
A RECIPE BY FRIENDS FROM THAILAND

ingredients	directions
• 3 cups chopped ripe mango • 1/2 cup sugar • 1 cup water • 1 tsp lemon juice	• Bring water, sugar and lemon juice to a boil • Add chopped mango cook for 5 min to soften • Continue cooking until jam has thickened • Transfer the mango jam to a clean jar

รูปภาพ แสดงวิธีการทำแยมมะม่วง

19. โพสต์วิธีการทำน้ำส้มสายชูหมักจากกล้วย

รูปภาพ แสดงวิธีการทำน้ำส้มหมักจากกล้วย

6. บทวิเคราะห์การปฏิบัติงาน

จุดมุ่งหมายการดำเนินงาน โครงการพัฒนาหมู่บ้านสวนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บนฐานการเกษตร โดยเริ่มจากการมีผลผลิตเพิ่มขึ้น พอเพียงต่อการบริโภคของทุกคนในครอบครัวตลอดทั้งปี สามารถพึ่งพาตนเอง และมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ในการปฏิบัติงานเพื่อไปสู่เป้าหมายของโครงการ ทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรภายในหมู่บ้านดีขึ้น มีผลผลิตเพิ่มขึ้น สร้างความมั่นคงทางอาหาร พอเพียงต่อการบริโภคตลอดทั้งปี อาสาสมัครได้วางแผนการปฏิบัติงานออกเป็นสามส่วน คือ

1. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

สร้างฐานการเรียนรู้ทางการเกษตร เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในด้านต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อจำกัดของพื้นที่ ด้านคุณภาพดินที่ขาดสารอาหารและขาดแคลนแหล่งน้ำใช้ทำการเกษตร ทั้งนี้การปฏิบัติงานมีการมุ่งเน้นพัฒนาดังนี้

- การปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักจุลินทรีย์ การปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อตรึงไนโตรเจนและเป็นปุ๋ยพืชสด การห่มดิน การทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น
- สร้างความมั่นคงทางอาหาร มีการปลูกผักสวนครัว เช่น ถั่วพริกยาว พริก มะเขือเทศ ในพื้นที่ขนาดเล็ก โดยใช้น้ำทิ้งในครัวเรือน (grey water) เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร
- มีการเลี้ยงสัตว์ เพื่อสร้างแหล่งโปรตีนคุณภาพดีไว้บริโภค เช่น การเลี้ยงเป็ดและกระต่ายแบบกึ่งธรรมชาติ มีการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก
- การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการปลูกพืชทนแล้งที่ใช้รับประทานให้พลังงานแทนข้าว เช่น มันเทศ
- ด้านพลังงาน สร้างเตาเผาถ่าน เตาประหยัดพลังงาน

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต และสร้างความมั่นคงทางอาหารให้เกิดขึ้น คือคุณภาพดินและน้ำ ในการปฏิบัติงานอาสาสมัครต้องนำรถบรรทุกขนดินจากบ่อเลี้ยงปลาที่มีการทับถมของซากพืชมาใช้ร่วมกับปุ๋ยหมัก ซึ่งใช้แรงงานและน้ำมันรถค่อนข้างสูง ชาวบ้านอาจไม่สามารถทำได้ การใช้วิธีปลูกพืชตระกูลถั่วและพืชคลุมดินเป็นวิธีที่ง่ายกว่าแต่ก็ต้องใช้ระยะเวลา

ค่อนข้างนานกว่าจะเห็นผล การใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก และเศษใบไม้ อาจเป็นอีกตัวเลือกสำหรับการบำรุงดินที่ชาวบ้านสามารถทำได้

น้ำใช้ทางการเกษตรเป็นปัจจัยสำคัญเช่นเดียวกัน ในศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง ได้ใช้เครื่องปั่นไฟเพื่อสูบน้ำบาดาลมารดน้ำต้นไม้ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ชาวบ้านไม่สามารถทำตามได้ การขุดบ่อหรือการสร้างวัสดุกักเก็บน้ำฝนน่าจะเป็นวิธีการที่ชาวบ้านสามารถทำตามได้

2. แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน

คุณภาพดินบริเวณนี้มีคุณภาพดี ไม่ต้องปรับปรุงดินมากนัก สามารถปลูกผัก และมีน้ำใช้รดน้ำต้นไม้ได้สะดวกเนื่องจากอยู่ติดแม่น้ำ อาสาสมัครมุ่งหวังว่าพื้นที่ลุ่มน้ำบริเวณนี้จะแก้ไขปัญหาคุณภาพดินและการขาดแคลนน้ำได้ โดยการปลูกข้าวเพื่อเป็นแหล่งคาร์โบไฮเดรต และการรวมกลุ่ม สร้างกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก เพื่อบริโภคและจำหน่ายสร้างรายได้ หากมีการรวมกลุ่มกันเกิดขึ้นจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ มีชาวบ้านสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยอาสาสมัครเข้าพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำดังนี้

- ไถพรวนดินบริเวณพื้นที่ลุ่มของหมู่บ้าน เพื่อเตรียมพื้นที่ปลูกข้าว
- ยกร่องทำแปลงผัก โดยขุดคลองเล็ก ๆ เชื่อมต่อกับแม่น้ำ เพื่อแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำใช้ทำการเกษตร และป้องกันน้ำท่วม

แต่เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน พบว่าพื้นที่นี้มีน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานาน จนไม่สามารถปลูกผักได้ ส่วนแปลงนา ต้นข้าวเจริญเติบโตไม่ดี เนื่องจากน้ำที่ท่วมขังมีลักษณะเป็นกรดจากการทับถมของซากพืช

3. สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน

เป็นการทำงานร่วมกับเด็กนักเรียนของหมู่บ้านดอน โดยมุ่งหวังให้เกิดสวนผักเพื่อใช้เป็นอาหารกลางวันให้นักเรียน ลดปัญหาการขาดสารอาหาร เด็กนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในโครงการครั้งนี้ เนื่องจากเด็ก ๆ ให้ความสนใจในทุกกิจกรรมที่อาสาสมัครทำ และมักมาช่วยงานเสมอ ๆ การทำโครงการร่วมกันกับเด็กนักเรียนนอกจากจะเกิดประโยชน์โดยตรงกับเด็กแล้ว เด็กนักเรียนยังเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความสนใจจากผู้ใหญ่ เช่น การสนับสนุนมูลสัตว์สำหรับทำปุ๋ยหมัก ซึ่งอาจขยายผลการทำงานของโครงการอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

4. การปฏิบัติงานในประเทศไทย

เป็นการผลิตสื่อวีดิโอคลิปและโปสเตอร์ โดยอาสาสมัครเน้นเทคนิคทางการเกษตรที่ง่ายและมีประโยชน์ วิธีการไม่ยุ่งยาก พร้อมทั้งเสริมความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ก๋วยเตี๋ยว สับปะรด และมันเทศ ที่มีมาก เป็นชุดความรู้ให้ชาวบ้านได้เพิ่มทักษะการถนอมอาหารและสร้างมูลค่าเพิ่ม แก้ปัญหา ราคาผลผลิตตกต่ำและไม่ได้คุณภาพ คาดหวังว่าการปฏิบัติงานในไทยจะสามารถเสริมความรู้เบื้องต้น ในช่วงที่อาสาสมัครหยุดการปฏิบัติงานได้

7. ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงาน

ตลอดการปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่โครงการ อาสาสมัครมุ่งหวังให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร เกษตรกรมีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น แก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารและความยากจน ภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งพื้นที่เป้าหมายออกเป็นสามส่วน คือ

- ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- แปลงนาและแปลงเกษตรผสมผสาน
- สวนผักโรงเรียนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน

การปฏิบัติงานในสามพื้นที่มีปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกันไป ดังนี้

- 1.ขาดความสนใจและความร่วมมือการจากชาวบ้าน
- 2.ข้อจำกัดด้านความสมบูรณ์ของพื้นดิน แหล่งน้ำ และการแปรปรวนของสภาพอากาศ
- 3.อาสาสมัครดำเนินงานตามเป้าหมายได้ล่าช้า

- เนื่องจากสภาพอากาศและการระบาดของไข้มาลาเรีย อากาศที่ร้อนในช่วงกลางวันเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานกลางแจ้ง และการออกหากินของยุ้งก้นป่องในช่วงเช้ามืดและหัวค่ำ ทำให้อาสาสมัครต้องระมัดระวัง และมีระยะเวลาการทำงานได้น้อยลง
- เนื่องจากภาระงานที่เพิ่มขึ้น เมื่ออาสาสมัครเพิ่มพื้นที่ทำการเกษตร ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทั้งที่ศูนย์การเรียนรู้ แปลงนา และพื้นที่สวนผักภายในโรงเรียน ภาระงานการดูแล รดน้ำพืชผัก การหาอาหารและให้อาหารสัตว์เลี้ยง จึงเพิ่มขึ้นทำให้ไม่เหลือเวลาพัฒนางานส่วนอื่นเท่าที่ควร

4.ปัญหาด้านภาษาเพื่อใช้สื่อสาร สอบถาม และถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้

5.พื้นที่โครงการห่างไกล การเดินทางลำบาก ทำให้ผู้ที่อยู่นอกพื้นที่ที่สนใจเรียนรู้การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ เข้ามาศึกษาดูงานและรับการถ่ายทอดความรู้ได้ยาก

8. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงโครงการ

ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาการเกษตรเพื่อไปสู่เป้าหมายที่เห็นผลเป็นรูปธรรม สร้างความมั่นคงทางอาหาร เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนของพื้นที่โครงการ ในความคิดเห็นของอาสาสมัครนั้นมองว่า มีปัจจัยสำคัญอยู่สามประการ คือ

- การแก้ปัญหาดินไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก
- การแก้ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- การมีส่วนร่วมของคนภายในหมู่บ้าน

เพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ละหน่วยงานมีส่วนช่วยกันแก้ไขเป็นหาต่าง ๆ ได้ โดยแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ตามหน้าที่การรับผิดชอบดังนี้

1. ในส่วนของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และผู้เชี่ยวชาญ

การเข้ามาพัฒนาในหมู่บ้านตนเป็นความหวังของชาวบ้านเป็นอย่างมาก ชาวบ้านคาดหวังต่อการพัฒนาของชุมชนอย่างต่อเนื่องจากโครงการที่ได้ดำเนินการไว้ สิ่งที่ชาวบ้านคาดหวังมากที่สุดคือการจ้างงาน การแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารและความยากจน

1.1 สนับสนุนให้เกิดความสนใจและสร้างการมีส่วนร่วมต่อโครงการ ฯ ในกลุ่มชาวบ้าน ได้แก่

1.1.1 กลุ่มสตรี เนื่องจากหมู่บ้านตนผู้หญิงเป็นประชากรหลักที่ยังคงอยู่ภายในหมู่บ้าน ปัญหาการขาดความร่วมมือจากกลุ่มผู้หญิงอาจเนื่องด้วย ภาระหน้าที่การทำงานของผู้หญิงมีปริมาณมาก และผู้หญิงมักไม่มีบทบาทสำคัญ การสนับสนุนการรวมกลุ่มของสตรี โดยการช่วยลดภาระการทำงานบ้าน สร้างรายได้ อาจช่วยให้ผู้หญิงมีเวลาว่าง สามารถเข้าร่วมทำงานและเรียนรู้กับศูนย์การเรียนรู้ SEP

1.1.2 กลุ่มผู้ชายวัยทำงานและวัยรุ่น ผู้ชายที่อยู่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่รอกลับออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน และต้องทำงานที่สร้างรายได้ขณะอยู่บ้าน เช่นการเผาถ่าน ขยายพื้นที่ทำสวน เช่นเดียวกับวัยรุ่น เป็นกลุ่มที่ยังหางานไม่ได้จึงต้องกลับมาอยู่บ้าน ปัญหาการขาดความร่วมมือจากกลุ่มผู้ชายอาจเนื่องด้วยชาวบ้านกลุ่มนี้มีหน้าที่หลักคือการสร้างรายได้ให้ครอบครัว มีความต้องการการจ้างงาน

แนวทางที่ทำได้คือการส่งเสริม และพัฒนาต่อยอดสิ่งที่ชาวบ้านกลุ่มนี้ทำเพื่อสร้างรายได้ เช่น การส่งเสริมการเผาถ่านที่มีประสิทธิภาพ ,การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้าผัก และพันธุ์สัตว์ ที่มีคุณภาพ ทนต่อโรคและให้ผลผลิตสูง ผ่านทางโครงการธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชและสัตว์

1.1.3 เด็กนักเรียน เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมกับอาสาสมัครมากที่สุด เด็กนักเรียนมักให้ความสนใจ มาเรียนรู้และช่วยเหลืองานภายในศูนย์การเรียนรู้ ฯ แต่ก็มักมีปัญหาการขาดความต่อเนื่อง และการสื่อสารไม่เข้าใจกัน เด็กนักเรียนสามารถช่วยเหลืองานได้ดี แต่ทำงานได้สั้น ๆ เนื่องจากต้องเรียนหนังสือ และมักหิวขณะทำงาน

แนวทางการส่งเสริมของนักเรียนคือการสนับสนุนอาหารผ่านโครงการปลูกผักภายในโรงเรียนเพื่ออาหารกลางวัน และการฝึกทักษะวิชาชีพก่อนจบการศึกษาให้เด็กนักเรียน เนื่องจากเด็กนักเรียนส่วนใหญ่เมื่อจบชั้นประถม ต้องเข้าสู่การทำงานรับจ้างเพื่อหารายได้ โดยไม่ได้รับการศึกษาต่อ

1.2 สนับสนุนคุณภาพชีวิตและการทำงานของอาสาสมัคร

เนื่องจากความไม่สะดวกหลาย ๆ ด้าน เช่น ในบางช่วงภายในหมู่บ้านมีการระบาดของโรคมาลาเรียสูง ภายในหมู่บ้านไม่มีร้านค้า การเดินทางออกนอกพื้นที่ลำบาก การไม่สามารถสื่อสารกับชาวบ้านได้โดยตรง อาสาสมัครไม่สามารถเข้าบ้านอยู่ภายนอกหมู่บ้าน ทำให้อาสาสมัครต้องใช้ชีวิตอยู่ในหมู่บ้านทุกวัน อาจเกิดความเบื่อ เศร้า และหดหู่จากการพบเจอปัญหาความยากจนและขาดแคลนอาหาร

การสนับสนุนเรื่องสุขภาพ การตรวจโรคมาลาเรียหลังครบกำหนดการปฏิบัติงาน ,สนับสนุนคู่มือเรียนภาษาโปรตุเกสเพื่อใช้งานในด้านการพัฒนาการเกษตร และชีวิตประจำวัน ,ยืมยูนิตการให้สิทธิเช่าห้องพักชั่วคราวในบางสัปดาห์ที่ต้องออกมาซื้ออาหาร หรือการพักภายนอกหมู่บ้าน ช่วงการระบาดของโรคมาลาเรียสูง

1.3 จัดส่งผู้เชี่ยวชาญเรื่องการวางระบบน้ำชลประทานและการจัดการน้ำเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม ซึ่งส่งผลต่อการทำการเกษตร ในหมู่บ้านมีแหล่งแม่น้ำธรรมชาติและพื้นที่ชุ่มน้ำที่อุดมสมบูรณ์บริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำ แต่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรได้ ทางโครงการ ฯ มีการพัฒนาพื้นที่บางส่วนเพื่อเลี้ยงปลานิลและปลูกข้าว แต่ปัญหาที่พบคือเมื่อถึงฤดูฝน จะมีจำนวนมวลน้ำปริมาณมากไหลล้นเข้ามาภายในบ่อ จนเกิดน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน

หากมีผู้เชี่ยวชาญจัดการวางระบบให้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มต่ำ มายังพื้นที่ทำการเกษตรที่น้ำท่วมไม่ถึงจะช่วยพัฒนาด้านการเกษตรของหมู่บ้านเป็นอย่างมาก

รูปภาพ ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งมีคุณภาพดินดีและใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งอาสาสมัครได้พัฒนาสำหรับปลูกข้าวและพืชผัก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์

2. ในส่วนของอาสาสมัคร

ปัญหาเร่งด่วนของหมู่บ้านตวน คือ การขาดแคลนอาหารและความยากจน อาสาสมัครควรมีบทบาทในการทำงานพัฒนาการเกษตร โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน สามารถบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน ให้สนองต่อความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต และมีเพียงพอไปยังคนรุ่นต่อไปของชุมชนได้

จากหลักการแก้ปัญหาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาและการแก้ปัญหาต้องเป็นไปตามขั้นตอน ตามลำดับความจำเป็น และประหยัด โดยการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่สำคัญก่อน จนเกิดการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

2.1 การแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารและความยากจน ด้วยการสร้างความร่วมมือจากชาวบ้านทางอาสาสมัครเห็นว่าควรเป็นไปในเชิงรุก กล่าวคือวางแผนส่งเสริมชาวบ้านแบบบุกถึงบ้านให้มากขึ้น สนับสนุนให้กล้าพันธุ์ผัก หรือเมล็ดพันธุ์ สำหรับปลูกเป็นผักสวนครัวเล็ก ๆ ในบ้าน ใกล้จุดใช้น้ำเช่นที่ล้างจาน และสร้างที่กักเก็บน้ำฝนอย่างง่าย เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ทางการเกษตร

2.2 กระตุ้นการรวมกลุ่ม ส่งเสริมจากการฝึกอบรม ในลักษณะที่ชาวบ้านจะได้รับผลประโยชน์ในทันที เช่นการแปรรูปอาหาร แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การผลิตของใช้ในครัวเรือน เมื่อชาวบ้านร่วมเรียนรู้ก็สามารถได้ผลิตภัณฑ์กลับไปบ้านด้วย ,ส่งเสริมการเข้าถึงวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร ผ่านทางโครงการธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชและสัตว์

2.3 การหาความต้องการที่ชาวบ้านต้องการ และความรู้ที่ชาวบ้านยังขาด ในการทำโครงการสวนผักเพื่ออาหารกลางวัน คุณครูได้ขอรับบริจาคเมล็ดจากชาวบ้านเพื่อทำปุ๋ยหมัก ขณะที่เราไปชนมูลโคอาสาสมัครพบว่าชาวบ้านสนใจและต้องการเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก เพื่อใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์ที่มีใน

ปริมาณมาก และต้องการพัฒนาการทำการเกษตรให้ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านยังร้องขอเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้เพาะปลูกจากอาสาสมัครอีกด้วย เนื่องจากราคาเมล็ดพันธุ์มีราคาแพงเกินกว่าที่ชาวบ้านจะเข้าถึงได้

2.4 ดูแลและรักษาสุขภาพของตัวเองให้ดี ปัญหาขาดความต่อเนื่องการดำเนินโครงการ เนื่องจากอาการเจ็บป่วยจนทำให้ต้องหยุดการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ต้องหยุดลง